

Pöytäkirja

VN/12927/2020

5.3.2021

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisen ohjausryhmä Kokous 1/2021

Aika	5.3.2021 klo 12-14
Paikka	Teams
Osallistujat (suluissa varajäsenet)	<p>x Eeva-Riitta Pirhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö (pj.) x Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (varapj.)</p> <p>x Marja N. Pulkkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö x Aija Töytäri, opetus- ja kulttuuriministeriö Ulla-Jill Karlsson, opetus- ja kulttuuriministeriö x Kristina Kaihari (Santeri Suvanto), Opetushallitus x Virva Viljanen, Suomen nuorisovaltuuston kattojärjestö Allianssi ry x Milla Rekola, Suomen Lukiolaisten Liitto ry x Matti Tujula (Hanna Huuonen), Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry x Juho Malinen (x Emma Holsti), Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry Oskar Storbacka (Alexandra Wegelius), Finlands svenska skolungdomsförbundet – FSS rf x Kyösti Värri (Mari Sjöström), Suomen Kuntaliitto x Sirpa Rautio (Mikko Joronen), Ihmisoikeuskeskus x Jari Koski (Sari Hakola), Suomen Rehtorit ry x Arto Kallioniemi (Pamela Slotte), UNIFI ry Marko Susimetsä (x Liisa Vanhanen-Nuutinen), Arene ry x Pauliina Viitamies (Päivi Lyhykäinen), Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry x Heidi Rosbäck (x Niina Salmi), Osallisuuden osaamiskeskus Mette Godenhjelm (x Riitta-Mari Punkki-Heikkinen), ProLukio ry Lasse Schultz (x Maria Sarkkinen), Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry</p> <p>x Anna Mikander, opetus- ja kulttuuriministeriö (sihteeri) x Liisa Männistö, oikeusministeriö (sihteeri)</p>
Kutsutut asiantuntijat	<p>Sinikka Aapola-Kari, Nuorisotutkimusverkosto Anu Gretscher, Nuorisotutkimusverkosto Sanna Kirmanen, opetus- ja kulttuuriministeriö Pirjo Kovalainen, Oulun kaupunki/Koordinaatti Linda Lindholm, oikeusministeriö Ilmari Nalbantoglu, Allianssi ry Matti Rautiainen, Jyväskylän yliopisto</p>

Asialista

- 1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.01.
- 2 Ohjausryhmän kokoonpanomuutosten toteaminen (liite 2.1)**

Todettiin, että Osku ry:n edustajana ohjausryhmään on nimetty livari Korkalan tilalle Juho Malinen.
- 3 Kokouksen esityslistan hyväksyminen**

Hyväksyttiin muutoksitta.
- 4 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 4.1)**

Hyväksyttiin muutoksitta.
- 5 Koonti ja viestintä/koulutuskampanja (liite 5.1)**

Liisa Männistö kertoi taustaksi oikeusministeriön toteuttamasta tarjouskilpailusta, jonka perusteella koontin ja viestintä/koulutuskampanjan toteuttajaksi valittiin Nuorisotutkimusseura ry:n vetämä konsortio. Konsortiossa ovat mukana myös Allianssi ry ja Oulun kaupungin Koordinaatti. Toimittajan valinnassa arvostettiin Nuorisotutkimusseuran suunnitelman vahvaa tutkimusperustaista ja kehittävää otetta. Suunnitelman arvioidaan mahdollistavan myös hyvien käytäntöjen mallintamisen sekä aihetta koskevien kehittämistarpeiden tunnistamisen. Suunnitelman erityisenä vahvuutena pidettiin lisäksi esitetyn kielivalikoiman monipuolisuutta koontin ja viestinnän toteutuksessa (suomi, ruotsi, pohjoissaame, viittomakieli).

Konsortion edustajat esittäytyivät ja Anu Gretschel esitteli hankesuunnitelman sekä jo käynnistetyt toimenpiteet koontin ja viestintä/koulutuskampanjan toteuttamiseksi.

Keskusteltiin hankkeen toteutuksesta. Todettiin, että suunnitelma vaikuttaa erinomaiselta. Hanke tukee ja täydentää ohjausryhmän ja sen alatyöryhmien työskentelyä. Hankkeen ja alatyöryhmien tuotosten yhteensovittaminen onkin hyvin keskeistä. Ohjausryhmä piti tärkeänä, että hankkeiden ja hyvien käytäntöjen koontin korostetaan laatu- ja vaikuttavuusnäkökulmaa määrän sijaan. Sovittiin, että hankkeessa tuotettavan tietokannan sijoituksesta ja ylläpidosta käydään keskustelu ohjausryhmässä.
- 6 Tilannekatsaus alatyöryhmien toimintaan ja jatkotoimenpiteistä sopiminen**

Alatyöryhmien puheenjohtajat raportoivat työryhmien työn edistymisestä ja esittelivät alustavat raportit/toimintasuunnitelmat. Merkittiin raportit tiedoksi. Sihteeristö esitti ehdotuksensa työskentelyn jatkotoimenpiteiksi ja aikatauluksi (aikataulusuunnitelma on pöytäkirjan liitteenä). Hyväksyttiin sihteeristön esitys.

Tavoitteena on rakentaa alatyöryhmien esitysten ja Nuorisotutkimusseuran koonnin pohjalta pilottihankekokonaisuus, jonka toteutus käynnistyisi tammikuussa 2022. Piloteissa olisivat mukana kaikki kolme alatyöryhmien käsittelemää näkökulmaa ja niihin osallistuisi koulujen ja oppilaitosten lisäksi myös ympäröivän yhteiskunnan toimijoita, kuten järjestöjä. Pilottihankekokonaisuuden vaikuttavuuden selvittämiseksi ja ohjausryhmän suositusten laadinnan tueksi pyritään käynnistämään VN TEAS -hanke (tai muu tutkimushanke) samanaikaisesti pilottihankkeiden kanssa.

Keskusteltiin pilottikokonaisuuden rahoituksesta ja todettiin, että toteutukseen tulee varata riittävät resurssit vaikuttavuuden turvaamiseksi. Oikeus oppia -ohjelman budjetti demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusteeman osalta on noin 50 000 euroa/vuosi, demokratiaohjelman budjetti on vielä huomattavasti pienempi.

Keskusteltiin ohjausryhmän asettamispäätöksessä mainitusta arvioinnista, joka koskisi demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen toteutumista varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa, toisen asteen opetuksessa ja opettajankoulutuksessa uusien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Todettiin, että arvioinnin tarkempaa fokusta tai toteutusta ei ole vielä suunniteltu. Todettiin, että kattava ja mielekäs arviointi vaatii osaamista ja riittävää resursointia. Esim. Karvilta voisi tilata arvioinnin, mutta se vaatisi rahoitusta.

Tuotiin esiin, että ihmisoikeuskasvatuksen osalta tilanne on heikko ja teemaan liittyviä tutkimus-, kehittämis- ja pilotointihankkeita pitäisi käynnistää.

Puheenjohtaja totesi, että nyt koottavien esitysten perusteella ministeriössä tehdään kustannuslaskelmat ja ehdotetaan niiden puitteissa jatkotoimia. Hankkeita voidaan tarvittaessa toteuttaa myös vaihteittain pidemmällä aikavälillä.

7 Aiheeseen liittyvät hankkeet ja prosessit

Kristina Kaihari esitteli OPH:ssa valmisteilla olevaa, koulutusalan toimijoille suunnattua opasta "Kestävä tulevaisuus - Näkökulmia toimintakulttuuriin, arkikäytäntöihin ja kestäväan elämäntavan oppimiseen". Kaiharin esitys on tämän pöytäkirjan liitteenä. Pidettiin tärkeänä, että oppaassa tuodaan esiin myös demokratia- ja ihmisoikeusteemoja kestäväan kehityksen näkökulmasta.

Sovittiin, että Ihmisoikeusvaltuuskunnan suositukset demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämiseksi esitellään seuraavassa kokouksessa.

8 Taustaselvitykset ja -kartoitukset

Anna Mikander raportoi demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämiseen käytettävissä olevia rahoituskanavia koskevan kartoituksen etenemisestä. Merkittiin suullinen raportti tiedoksi. Raporttiluonnos viedään Tiimeri-alustalle ja ohjausryhmän jäseniä pyydetään täydentämään kartoituksen tietoja omalta osaltaan.

Sovittiin, että ohjausryhmän seuraavassa kokouksessa kuullaan alustus valtionavustusjärjestelmästä ja keskustellaan kartoituksesta tarkemmin.

Pohdittiin myös, olisiko tarpeen hankkia kartoituksen tekemiseen ulkopuolista resurssia. Rahoituskartoitus tulisi sisällyttää myös ohjausryhmän aikataulusuunnitelmaan.

9 Muut asiat

Anna Mikander kertoi Northern Lights -raportin julkaisutilaisuudesta, johon on lähetetty ohjausryhmälle kutsu sähköpostitse.

10 Seuraava kokous

- 22.4.2021 klo 12-14
- 16.6.2021 klo 13-15

11 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.26.

Liitteet

1. Ohjausryhmän jatkotyöskentelyn aikataulu
2. Kestävä tulevaisuus -oppaan sisältösuunnitelma